

OECD *Multilingual Summaries*

OECD-FAO Agricultural Outlook 2016-2025

Summary in Polish

Przeczytaj całą publikację pod adresem: 10.1787/agr_outlook-2016-en

Raport OECD-FAO „Rolnictwo – prognozy na lata 2016-2025”

Streszczenie w języku polskim

Raport dotyczący perspektyw rolniczych w latach 2016-2025 to wynik wspólnych działań OECD i agencji ONZ do spraw Wyżywienia i Rolnictwa (FAO). Łączy on wiedzę ekspercką obu organizacji na temat towarów, polityki i krajów oraz dane pochodzące z współpracujących państw członkowskich pozwalające na ocenę średnioterminowych perspektyw odnośnie krajowych, regionalnych i ogólnoswiatowych rynków towarów rolnych. Raport zawiera szacunki odnośnie podaży, popytu, wymiany handlowej i cen głównych towarów rolnych dla 41 krajów i 12 regionów geograficznych. Specjalny rozdział tematyczny tegorocznej edycji został poświęcony perspektywom i wyzwaniom sektora rolniczego w Afryce Subsaharyjskiej.

W 2015 r. odnotowano spadek cen wszystkich głównych płodów rolnych, zwierząt hodowlanych i produktów rybnych, co wskazuje, że okres wysokich cen raczej dobiegł końca we wszystkich podsektorach. Ceny mięs spadły z rekordowo wysokich w 2014 r., ceny produktów mlecznych nadal odnotowują tendencję spadkową, zapoczątkowaną w latach 2013-2014, a ceny zbóż nadal spadają ze szczytowych poziomów z 2012 r. Główne czynniki stojące za obniżką cen, to trwający od kilku lat solidny wzrost podaży, słabnący wzrost popytu, spowodowany ogólnym spowolnieniem gospodarczym, niższe ceny ropy naftowej oraz dalsza akumulacja już obfitych zapasów.

Przewiduje się, że w czasie dziesięcioletniego okresu, którego dotyczy raport, nastąpi powolny spadek wzrostu popytu na żywność. Główna siła napędowa popytu, jaką jest wzrost liczby ludności na świecie, słabnie, a wzrost dochodów w gospodarkach wschodzących również będzie wolniejszy. Jednocześnie konsumenci - szczególnie w gospodarkach wschodzących o wysokiej liczbie ludności - wykazują coraz mniejszą skłonność do wydawania nadwyżki przychodu na podstawowe artykuły spożywcze. Popyt na mięso, ryby czy nabiał będzie stosunkowo dynamicznie wzrastał, co przełoży się na dodatkowe zapotrzebowanie na pasze, szczególnie ze zbóż gruboziarnistych, jak i mączki białkowej. Przewiduje się stagnację popytu na artykuły rolne do produkcji biopaliw, wynikającą z niższych cen energii i bardziej konserwatywnych polityk biopaliwowych w kilku krajach.

Oczekuje się, że dzięki wzrostowi konsumpcji w krajach rozwijających się, w ciągu najbliższych 10 lat zmniejszy się ogólny odsetek osób niedożywionych z 11 do 8 procent, a całkowita liczba osób niedożywionych spadnie poniżej 650 milionów (obecnie 788 mln). Mimo to, poziom niedożywienia w Afryce Subsaharyjskiej utrzymuje się na wysokim poziomie, a w ciągu dekady liczba osób niedożywionych w tym regionie będzie stanowiła 1/3 całkowitej liczby ludności, w porównaniu do zaledwie jednej czwartej obecnie. Wiele krajów będzie borykało się ze złożonym problemem niedożywienia (zbyt mała liczba kalorii), otyłości i niedoboru mikrośladników (problem ten często występuje przy niezróżnicowanej diecie). Zarówno w krajach rozwiniętych jak i rozwijających się spożycie cukru, olejów i tłuszczu będzie wzrastać szybciej niż konsumpcja podstawowych artykułów żywnościowych i białka, co wynika głównie ze spożywania bardziej przetworzonych produktów.

Wzmożony popyt na żywność zostanie zaspokojony większą produktywnością, z drobnymi zmianami w zakresie roślin uprawnych i zwierząt hodowlanych. Szacuje się, że większa wydajność będzie odpowiedzialna za 80% wzrostu produkcji roślinnej. Istnieje możliwość powiększenia, w sposób

zrównoważony, powierzchni użytków rolnych, głównie w niektórych regionach Ameryki Łacińskiej i Afryki Subsaharyjskiej. Nowe grunty rolne w Afryce zostaną w większości przeznaczone pod uprawę zbóż, a w Ameryce Łacińskiej pod uprawę soi. Przewidywany jest wolniejszy wzrost wydajności w głównych krajach produkujących, gdyż przesuwanie frontu technologicznego staje się coraz trudniejsze. Istnieją jednak poważne niedociągnięcia w wydajności w wielu krajach rozwijających się, szczególnie w Afryce Subsaharyjskiej, a ich niwelowanie może przyczynić się w dużym stopniu do podwyższenia światowej podaży.

Ogólny wzrost na rynkach ma być wolniejszy, a stopa rozwoju handlu towarami rolnymi będzie o blisko połowę niższa w porównaniu do zeszłej dekady. Niemniej, w przypadku większości towarów, stała część produkcji nadal podlega handlowi na rynkach światowych. Fakt, że względnie kilka krajów dysponuje nadwyżką zasobów naturalnych oznacza, że zwiększy się rola handlu w bezpieczeństwie żywnościowym na świecie. Jednakże handel podstawowymi produktami spożywczymi jest ograniczony przez dążenia do samowystarczalności żywnościowej wielu państw oraz strukturalną reorientację ku handlowi produktami o wartości dodanej.

W przypadku większości towarów rolnych eksport światowy koncentruje się wokół kilku głównych krajów dostawców. W przypadku wszystkich produktów objętych raportem, co najmniej 70 proc. całego eksportu przypada na pięciu głównych eksporterów, a dwa lub trzy kraje zdominowały dostawy niektórych towarów. W imporcie, koncentracja jest mniej wyraźna, aczkolwiek Chińska Republika Ludowa (zwana dalej Chinami) jest kluczowym rynkiem dla niektórych towarów - szczególnie soi, ale również przetworów mlecznych i zbóż gruboziarnistych z wyłączeniem kukurydzy. Przewiduje się nasilenie uzależnienia sektora żywności od importu, w regionach ubogich w bogactwa naturalne, szczególnie w Afryce Północnej i na Bliskim Wschodzie.

Przy współmiernym wzroście popytu i podaży, ceny realne będą utrzymywać się względnie na tym samym poziomie. Pojawią się jednak pewne relatywne zmiany cen odzwierciedlające dopasowanie się składu popytu, jak również różnice w warunkach podaży, jak np. łatwość we wzroście produkcji w Ameryce Łacińskiej w porównaniu do Azji. W ujęciu ogólnym przewiduje się wzrost cen żywego inwentarza w stosunku do cen zbóż, a ceny zbóż gruboziarnistych i nasion oleistych wzrosną w porównaniu do podstawowych produktów żywnościowych. Te tendencje strukturalne będą prawdopodobnie bardziej widoczne w bieżącym kontekście niższych cen we wszystkich grupach towarów.

Raport podlega wielu niepewnościom, w tym wahaniom cen ropy naftowej oraz zmianom we wzroście gospodarczym i wydajności. Jeśli nadal będziemy mieli do czynienia z wahaniami tych trzech czynników, istnieją duże szanse na co najmniej jedną rewolucję cenową w najbliższym dziesięcioleciu. Takie szeroko zakrojone wahania cen w ciągu jednego roku mogą tuszować długoterminowe tendencje. Zmiany klimatu mogą pogłębić stan niepewności, szczególnie jeśli nasili się występowanie ekstremalnych zjawisk pogodowych.

Dodatkowo na horyzoncie widnieje kilka sporych niepewności politycznych. Jedna dotyczy zapowiedzianych ostatnio zmian w chińskiej polityce zbożowej, obejmujących ustalanie cen krajowych i zarządzanie zapasami. Obecny raport przyjmuje, że zmiany te pozwolą Chinom na osiągnięcie krajowego celu utrzymania wysokiego wskaźnika samowystarczalności w kukurydzę, nie powodując poważnych zakłóceń na rynkach międzynarodowych. Jednakże, terminy i skala zwolnienia zapasów to główne niewiadome leżące u podstaw tych prognoz. Kolejne ryzyko związane jest z rosyjskim zakazem przywozu, które ma wygasnąć na koniec 2017 r.

Afryka Subsaharyjska

Afrykę Subsaharyjską (ASS) zamieszkuje ponad 950 milionów ludzi, co stanowi około 13 proc. ludności świata. Mimo przeprowadzanej obecnie transformacji w gospodarkach regionu, rolnictwo nadal pozostaje głównym sektorem zapewniającym źródło utrzymania milionom osób. Różnice regionalne w strukturze i szczeblu rozwoju rolnictwa odzwierciedlają szerokie różnice rolnośrodowiskowe, ekonomiczne, polityczne i kulturalne na kontynencie. Niedożywienie długo stanowiło wyzwanie, a postępek w kierunku bezpieczeństwa żywnościowego w regionie był nierównomierny.

Na rozwój branży rolniczej regionu wpływają: szybki wzrost liczby ludności, urbanizacja, dywersyfikacja obszarów wiejskich oraz związane z tym: transformacja struktury zatrudnienia (z miejsc pracy w gospodarstwach na zatrudnienie w sektorach niezwiązanych z rolnictwem), wzrost klasy średniej oraz rosnące zainteresowanie (w kraju i za granicą) gruntami ornymi kontynentu. Wzrost całkowitej wielkości

produkcji rolnej szacuje się na 2,6 proc. rocznie. W przeciwieństwie do dotychczasowych wzrostów produkcji, napędzanych przez powiększanie obszarów, za przyszły wzrost produkcji odpowiadać będzie, w coraz większym stopniu, poprawa produktywności. Potrzebny będzie rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu, który zwiększa wydajność drobnych, ubogich w zasoby rolników oraz tworzenie większych możliwości rozwoju na terenach wiejskich.

Zakładając stały i szybki wzrost liczby ludności w całym regionie, rosnące dochody oraz kontynuację obecnych polityk i struktur rynkowych, można stwierdzić, że produkcja żywności w wielu krajach może wzrastać wolniej niż popyt. W najbliższym dziesięcioleciu przewidywany jest wzrost importu netto towarów żywnościowych w Afryce Subsaharyjskiej, aczkolwiek inwestycje usprawniające produktywność mogą osłabić tę tendencję.

Wiele krajów to konkurencyjni producenci i regularni eksporterzy owoców i roślin do produkcji napojów, co przyczynia się do wzrostu rezerw walutowych. Produkty tego typu mogą dać rolnikom alternatywę wobec tradycyjnych upraw. Potencjalnie mogą też w znacznym stopniu przyczynić się do tworzenia nowych miejsc pracy dla młodych mieszkańców kontynentu. Biorąc pod uwagę ograniczoną liczbę eksporterów żywności oraz liczną grupę importerów netto, otwarty regionalny handel będzie kluczowym czynnikiem bezpieczeństwa żywnościowego.

Podczas gdy większość prognoz dla rolnictwa Afryki Subsaharyjskiej jest optymistyczna, mogłyby one być jeszcze lepsze dzięki bardziej stabilnym politykom w całym regionie, strategicznym inwestycjom publicznym i prywatnym, w szczególności w infrastrukturę, oraz odpowiednio dostosowanym badaniom i poszerzaniu. Inwestycje te mogłyby poprawić dostęp do rynków, zmniejszyć straty po zbiorach oraz upowszechnić potrzebne nakłady.

© OECD

Niniejsze podsumowanie nie jest oficjalnym tłumaczeniem materiałów OECD.

Kopiowanie niniejszego podsumowania jest dozwolone pod warunkiem zamieszczenia informacji o prawach autorskich OECD i tytułu oryginalnej publikacji.

Wielojęzyczne podsumowania są tłumaczeniami fragmentów dokumentów OECD, pierwotnie opublikowanych w językach angielskim i francuskim.

Są one dostępne bezpłatnie w internetowej księgarni OECD: www.oecd.org/bookshop

Dokładniejsze informacje można uzyskać, kontaktując się z Działem Praw Autorskich i Tłumaczeń w Dyrektoracie do Spraw Publicznych i Komunikacji: rights@oecd.org, faks: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)

2 rue André-Pascal, 75116

Paris, France

Zachęcamy do odwiedzania naszej strony internetowej: www.oecd.org/rights

Przeczytaj pełną wersję w języku angielskim w iBibliotece OECD!!

© OECD/FAO (2016), *OECD-FAO Agricultural Outlook 2016-2025*, OECD Publishing.

doi: 10.1787/agr_outlook-2016-en